

Wstęp

Cierpienie towarzyszy człowiekowi przez całe jego życie. Narodziny łączą się z cierpieniem, a wyobrażenie śmierci w cierpieniu spędza ludziom sen z powiek. Chcielibyśmy żyć długo i bez cierpienia, a życzenie nagłej śmierci – a więc również bez bólu psychicznego i fizycznego – jest powszechne i wcale nie dziwi. Ludzie boją się cierpienia i unikają go instynktownie. Ale czy od człowieka nie oczekuje się czegoś więcej niż instynktownej ucieczki, czy nie to różni go od zwierząt, że poza instynktem uruchamia jeszcze rozum, emocje i otwiera się na sferę duchową?

Tego, że cierpienie, a więc i zło istnieją, doświadczyć można na co dzień. Zatem człowiek musi stawiać sobie pytanie także o sens cierpienia. Jednak sensowność postawienia takiego pytania też nie jest oczywista. Jeśli założyć, że człowiek istnieje tylko po to, by przedłużyć swój gatunek (Darwin¹), to życie nie ma większego celu, a doszukiwanie się sensu w cierpieniu wydaje się tym bardziej bezcelowe. Jeśli jednak cel kosmiczny człowieka przewiduje pewien ład, to może także zakładać istnienie siły wyższej i wówczas pytanie o sens życia i sens cierpienia zaczyna nabierać znaczenia. Bo może jest tak, że człowiek cierpi, by zrozumieć świat i swoje miejsce w nim (Andreoli²), by się opamiętać, dostrzegać zło, by być dobrym, gdyż cierpienie jest elementem boskiego planu, jest megafonem którego używa Bóg (Lewis³), by w końcu odnaleźć drogę do Boga (Chenu⁴), czy nawet po to, by najlepiej doświadczać człowieczeństwa poprzez stawanie się *Homo*

---

¹ K. Darwin, *O powstawaniu gatunków drogą doboru naturalnego*, przeł. S. Dickstein, J. Nusbaum, Wydawnictwo Uniwersytetu Warszawskiego, Warszawa 2013.

² V. Andreoli, *Zrozumieć cierpienie. Aby ból ustąpił radości*, przeł. M. Bielawski, Homini, Kraków 2009.

³ C.S. Lewis, *Problem cierpienia*, przeł. A. Wojtasik, Esprit, Kraków 2010.

⁴ B. Chenu, *Bóg i cierpiący człowiek*, przeł. A. Kuryś, Salwator, Kraków 2004.

patiens (Frankl⁵). A może jednak pytanie o sens cierpienia powinno zostać zredukowane do pytania o życie wbrew cierpieniu, bez nadawania mu jakiegokolwiek znaczenia?

Typowe postrzeganie cierpienia przyjmuje perspektywę fizyczności człowieka. Ból fizyczny, który pojawia się w życiu, jest najbardziej widoczną formą cierpienia. Jednak człowiek doświadcza na każdym etapie życia również negatywnych emocji, niepokoju i psychicznego dyskomfortu. Przychodzi w końcu czas, że niepokój może przybrać formę cierpienia egzystencjalnego, gdy odnosi się do kwestii skończoności, kruchości życia i sensu istnienia. Jak zatem żyć z bólem, jak radzić sobie z cierpieniem psychicznym i troskami egzystencjalnymi?

W niniejszej książce poruszyliśmy tematykę ludzkiego cierpienia, przyglądając się bliżej kilku zasadniczym kwestiom. Podjęliśmy też próbę odpowiedzi na postawione wyżej pytania. W tym celu zaprosiliśmy badaczy interesującego nas zjawiska z różnych dyscyplin do podzielenia się swoimi doświadczeniami, doniesieniami z badań oraz przemyśleniami. Wyróżniliśmy pięć obszarów tematycznych, które posłużyły do pogrupowania tekstów. Pierwszy z nich obejmuje kwestie społeczne doświadczenia cierpienia, drugi natomiast koncentruje się na aspektach medycznych. Trzeci rozdział obejmuje teksty o charakterze pedagogicznym, czwarty – filozoficznym. Całość zamykają znaczące głosy w dyskusji.

Autorzy

---

⁵ V.E. Frankl, *Homo patiens*, przeł. R. Czarniecki, J. Morawski, Instytut Wydawniczy PAX, Warszawa 1971.